

Thiruvananthapuram Edl Dist

Sanskrit Worksheet

Std X

WS2S83

प्रवर्तनम् १

अधोदत्तपदानां समानार्थकपदान् कोष्ठकात् चित्वा
लिखत।

(कीर्तिः, वृक्षः, मनुजः, उत्पत्तिः, आगाधजलाशयः)

क) द्रुमः -

ख) मानवः -

ग) प्रथा -

घ) हृदः -

ङ) प्रादुर्भवः -

प्रवर्तनम् २

यथोचितं योजयत।

(क)

अ	आ
दशपुत्रसमः	नः।
वृक्षायुर्वेदः	द्रुमः।
षष्ठीबहुवचनम्	अनौषधम्।
न औषधम्	सुरपालः।

(ख)

अ	आ
शान्तिपर्वम्	सर्वविषहारिणी।
द्रुमः	ऊर्जप्रदायिनी।
आमलकी	महाभारतम्।

हरिद्रा

महीरुहः ।

प्रवर्तनम् ३

उदाहरणानुसारं पदच्छेदं लिखत।

उदा- उक्तिरियम् - उक्तिः+ इयम्।

स्थितिरपि - ----- + ----- ।

कविरिति - ----- + ----- ।

हानिरस्य - ----- + ----- ।

पुनरपि - ----- + ----- ।

उदा- ओषधिश्च - ओषधिः + च।

प्रथितश्च - ----- + ----- ।

भवतश्च - ----- + ----- ।

तिरस्कृतश्च - ----- + ----- ।

वायुसुतश्च - ----- + ----- ।

प्रवर्तनम् ४

कोष्ठकात् समुचितमुत्तरं चित्वा लिखत।

१. व्रणनाशकः कः?

(निम्बः, आमलकी, तुलसी)

२. अधो दत्तेषु सस्यविज्ञानग्रन्थः कः?

(वृक्षायुर्वेदः, पञ्चतन्त्रं, योगसूत्रम्)

३. फलपाकान्ताः -----?

(वीरुत्, वनस्पतिः, ओषधिः)

४. सस्यानि मानवा इव सुखदुःखानि अनुभवन्ति इति कुत्र प्रस्तुतम्?

(महाभारते वनपर्वणि, महाभारते शान्तिपर्वणि,
महाभारते

भीष्मपर्वणि)

प्रवर्तनम् ५

गद्यांशं पठित्वा उदाहरणानुसारं सस्यानाम् औषधगुणान् लिखत।

नास्ति सस्यमनौषधम् इति ज्ञातवन्तः पौराणिक भारतीयाः
 गृहं परितः विविधानि सस्यानि रोपयित्वा परिपालयन्ति
 स्म। तुलसी-निम्ब-अशोक-आमलकी-हरिद्रादयः प्रायेण
 सर्वेष्वपि गृहेषु रोपिताः। अपि च हरिद्रा सर्वविषहारिणी ,
 आमलकी ऊर्जप्रदायिनी, निम्बः व्रणनाशकः, तुलसी
 विषहारिणी इत्येवम् औषधगुणान् विज्ञाय तेषां
 गुणप्रभेदान् अधिकृत्य बहुधा चर्चितवन्तः ग्रन्थान्
 विरचितवन्तः चासन् पूर्विकाः।

उदा- हरिद्रा - सर्वविषहारिणी।

तुलसी - -----।

आमलकी - -----।

निम्बः -----।

प्रवर्तनम् ६

पट्टिकां पूरयत।

लक्षणम्	विभागः	उदाहरणम्
अव्यक्तपुष्पः	वनस्पतिः	-----।
-----	वृक्षः	आम्रः ।

प्रतानैःप्रसारिता	-----	कूश्माण्डः।
फलपाकान्ताः	ओषधिः	-----।

प्रवर्तनम् ७

कोष्ठकात् उचितानि पदानि स्वीकृत्य पद्यं पूरयत।

(हृदः, वापी, दशहृदसमः, द्रुमः)

दशकूपसमा ----- दशवापीसमो ----- । ----- पुत्रो
दशपुत्रसमो -----।

प्रवर्तनम् ८

वृक्षः, वनस्पतिः, वीरुत्, ओषधिः इति क्रमेण सस्यानां
पट्टिकां करोतु।

(पनसः, द्राक्षा, पूगः, अश्वत्थः, इक्षुः, आम्रः, कर्कटी,
गोधूमः, यावनालः, नालिकेरः, उदुम्बरः, कूश्माण्डः)

वृक्षः	वनस्पतिः	वीरुत्	ओषधिः

--	--	--	--

प्रवर्तनम् ९

वृक्षाणां प्रभेदमधिकृत्य सूचनानुपयुज्य एकां खण्डिकां
लिखत।

सूचना:-

सुरपालः-- वृक्षायुर्वेदः--सस्यानि-----प्रमुखतया ----
विभक्तानि।-----वीरुत् ----इति। अव्यक्तपुष्पः -----।
-----वृक्षाः। -----वनस्पतयः। कूश्माण्डादयः वीरुधः।
ब्रीह्यादयः -----।